

# HANDKIRURGISKA INGREPP - KUNSKAPSUNDERLAG POSTOP.AVD 101F

## Innehåll

|                                                                 |   |
|-----------------------------------------------------------------|---|
| HANDKIRURGISKA INGREPP - KUNSKAPSUNDERLAG POSTOP.AVD 101F ..... | 1 |
| Inledning.....                                                  | 2 |
| Handkirurgiska ingrepp .....                                    | 2 |
| Cirkulation.....                                                | 2 |
| Hud .....                                                       | 2 |
| Aktivitet .....                                                 | 2 |
| Smärta .....                                                    | 3 |
| Andnings- och cirkulationskontroll .....                        | 3 |
| Skötsel .....                                                   | 3 |
| Observation .....                                               | 3 |
| Speciell omvårdnad .....                                        | 3 |
| Samordning.....                                                 | 3 |
| Cirkulationskontroll - distalt .....                            | 3 |
| Observation .....                                               | 3 |
| Speciell omvårdnad .....                                        | 4 |
| Samordning.....                                                 | 4 |
| Miktionskontroll.....                                           | 4 |
| Observation .....                                               | 4 |
| Speciell omvårdnad .....                                        | 4 |
| Samordning.....                                                 | 4 |
| Referenser .....                                                | 5 |
| Dokumenthistorik .....                                          | 5 |
| Relaterade länkar.....                                          | 5 |
| Bilaga SVP Postop Handkirurgiska ingrepp.....                   | 6 |

## Inledning

Följande kunskapsunderlag är avsett att användas tillsammans med standardvårdplaner för postoperativ vård av patienter som genomgått:

- Handkirurgiska ingrepp

## Handkirurgiska ingrepp

Utförs vid bl a följande:

- Handfrakturer och vid komplicerade radiusfrakturer med samtidig ligamentskada.
- Kärll-, nerv- och senskador till följd av kläm- och skärskador mm.
- Reimplantation, mikrokirurgiskt återförande av avskild kroppsdel.
- Revaskularisering, återupprättandet av cirkulationen på grund av avslitet kärl.
- Hudtransplantation utförs vid utbredda sårskador, fingertopps/amputationsskador och brännskador.

## Cirkulation

Vid kärlkirurgi kan nedsatt distal cirkulation i fingrar/hand orsakas av flödeshinder i de opererade kärlen.

Vid reimplantation och lambåkirurgi - använd värmetycke över hela patienten för att öka kroppstemperaturen så att kärlen dilateras och mikrocirkulationen underlättas.

- Placera handen på kudde i hjärtnivå (inte över hjärtnivå) eller enligt ordination.
- Inte kaffe eller choklad efter kärlkirurgi då detta kontraherar mikrocirkulationen.
- Undvik, om det går, kärlkonstringerande läkemedel, t ex Efedrin, försämrar cirkulationen i vävnaden.

Vid hudtransplantation – högläge som vid övrig handkirurgi.

Vid övrig handkirurgi - kan nedsatt distal cirkulation och kompartmentsyndrom i fingrar/hand orsakas av blödning, svullnad och för hårt sittande gips eller förband.

- Högläge av hand i "Roffekudde" eller i handgardin, eventuellt med kudde under armbågen. Armbågen ska vila mot bädden och inte hänga i luften.

## Hud

- Ingen omläggning av operationsområdet under två dygn eller enligt ordination.
- Förstärk med absorptionsförband vid behov.

## Aktivitet

**Nervskada** kan uppstå till följd av skadan och det operativa ingreppet.

**Nervblockad** – bedövning via ett nervnät till arm, hand eller fingrar och som lämpar sig väl för all handkirurgi. Durationen varar från ca två timmar till ett dygn beroende på val av medel. Kan ges som singeldos eller kontinuerligt via en kvarliggande kateter och ger då kontinuerlig smärtlindring. Ger nedsatt motorik/sensorik vilket försvårar kontroll av nervskada.

- Vid mobilisering ur sängen fixeras armen mot kroppen med hjälp av handgardin. Patienten kan inte styra armens rörelse då blockaden ger nedsatt motorik och sensorik.
- Undvik tryck mot armen, framförallt mot armbågen, då ulnarisnerven kan skadas pga nedsatt känsel.

## Smärta

- Ge analgetika enligt Smärtenhetens PM för smärtlindring, generell lista eller enligt ordination.
- Kontakta anestesilog vid smärta som är svårare än förväntad. Kontakta vid behov även handkirurgen i samråd med anestesologen.

## Andnings- och cirkulationskontroll

### Skötsel

- Lätt höjd huvudända.

### Observation

- Puls och blodtryck – följs kontinuerligt.
- Larmgränserna för puls, blodtryck och saturation kan vid behov ändras på övervakningsskåpet, men får under inga omständigheter stängas av.
- Andning och saturation – följs kontinuerligt.
- Temperatur kontrolleras vid ankomst och därefter tre gånger per dygn eller oftare vid behov.
- Dränage – funktion, aktivt eller passivt, dränagemängd och utseende, blodigt, seröst. Kontrolleras vid ankomsten och därefter vid behov.
- Op.området – svullnad, sårvätskans utseende, blodigt, seröst. Kontrolleras vid ankomsten och därefter vid behov.

### Speciell omvårdnad

- Artärblodgas när patienten har artärkateter kontrolleras en halvtimme efter ankomst och därefter vid behov.
- Hb kapillärt vid behov.

### Samordning

- Kontakta anestesilog vid förändring av puls, blodtryck, Hb, vid tecken på blödning/svullnad i sårområdet, ökad dränageblödning och vid ej fungerande dränage.
- Kontakta handkirurgen i samråd med anestesologen vid tecken på större blödning än förväntad eller vid andra problem.

## Cirkulationskontroll - distalt

Handkirurgiska ingrepp utförs ofta blodtomt med hjälp av Torniquet (manschett) i upp till två timmar.

Därefter uppstår risk för muskel- och nervskador orsakat av manchettens tryck.

Vid blödning och svullnad i en skadad muskel ökar trycket och cirkulationen till muskeln stryps på grund av den strama fascian (fasta bindvävshinnan).

### Observation

- Kontrollera färg, värme, återfyllnad i fingertopparna och smärta vid ankomst, därefter 1 gång/timme eller oftare vid behov. Återfyllnaden kontrolleras genom att trycka på fingertoppen - avtrycket ska försvinna och färgen åter bli normal inom tre sekunder.
- Inte för hårt sittande förband.

## Speciell omvårdnad

- Lätta vid behov på förband eller klipp upp gips i samråd med handkirurg.
- Låt extremiteten ligga i hjärtnivå vid misstanke om kompartmentsyndrom.
- Kontrollera myoglobin och P-krea i serum enligt ordination.

## Samordning

- Kontakta anestesilog och operatör omedelbart vid tecken på försämrad distal cirkulation.
- Kontakta anestesilog om smärtan är svårare än förväntad. Kontakta vid behov även handkirurg i samråd med anestesologen.
- Viktigaste tecknen på allvarlig ischemi är svår smärta. Snabbt handläggande är avgörande för om muskulaturen kan räddas.

## Miktionskontroll

För att förhindra överfyllning av urinblåsan postoperativt.

Miktionsförmågan påverkas av givna läkemedel, smärta, sängläge mm.

## Observation

- Bladderscankontroll utförs vid ankomsten och därefter varannan timme eller vid behov.

## Speciell omvårdnad

- Blåstappning bör ske om patienten inte kan kasta vatten trots mobilisering till toaletten, Bladderscankontroll påvisar > 400ml urin, patienten har trängningar och utskrivning dröjer.

## Samordning

- Rådgör med ansvarig anestesilog om Bladderscankontroll påvisar > 400 ml urin hos unga patienter, särskilt män eller om patienten inte vill blåstappas före utskrivning.

## Referenser

Anestesikompendium, *Dörenberg m fl.* Åttonde upplagan 2004 M & M AB Uppsala  
Medicinsk Terminologi, *Bengt I. Lindskog*, 1998 Nordiska Bokhandelns förlag  
Handkirurgi – skador, sjukdomar, diagnostik och behandling, *Göran Lindberg*, Andra upplagan 1999  
Studentlitteratur, Lund

## Dokumenthistorik

### **Kunskapsunderlag Handkirurgiska ingrepp**

**Författare** Madelaine Boberg ssk, Eva Stenfelt ssk 2010

**Granskare** Edit Herczeghné MLL, Aregash Tesfaldet AF, Aslam Asif Spec.läkare handkirurgi

**Revisionsdatum**

### **SVP Postop Handkirurgiska ingrepp**

**Författare** Madelaine Boberg ssk, Eva Stenfelt ssk 2008-04-29

**Revisionsdatum** 2008-06-18, 2010-08-30, 2012-11-21, 2014-10-29, 2017-06-14 2020-02-04

**Granskare** Edit Herczeghné MLL Postop, Aregash Tesfaldet AC Postop, Aslam Asif Spec.läkare handkirurgi

**Samordnat** från SVP Handkirurgiska ingrepp Pre- och postoperativa avd, DocPlusSTYR-10523

## Relaterade länkar

[Kunskapsunderlag för handkirurgi](#)

<https://ltuppsala.sharepoint.com/sites/DocPlusSTYR/DPDocumentRedirect.aspx?id=DocPlusSTYR-10867>

# Bilaga SVP Postop Handkirurgiska ingrepp

Drift i journal: 2020-04-01

ICNP

| <b>Vårdbehov</b><br>Analys, problembeskrivning,<br>omvårdnadsdiagnos anges som standardtext.            | <b>Kval.<br/>ind.</b> | <b>Mål</b><br>Anges som standardtext                                           | <b>Åtgärder/Behandling</b><br>Anges som standardtext.                     | <b>Resultat eller<br/>Utförd åtgärd</b><br>Kan anges som fasta val, vanligen<br>enval.<br>Ange om Flerval. | <b>Utvärdering</b><br>Kan anges som fasta val på mål.<br>Åtgärder/behandling<br>fritext.                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Standardiserad vårdplan</b>                                                                          |                       |                                                                                |                                                                           |                                                                                                            |                                                                                                               |
| Handkirurgiska ingrepp<br>postoperativ vård                                                             |                       | Effektiv postoperativ<br>återhämtning enligt<br>kunskapsunderlag<br>(10028691) |                                                                           |                                                                                                            | Postoperativt förlopp<br>komplikationsfritt.<br>Postoperativt förlopp ej<br>komplikationsfritt på grund<br>av |
| <b>Lungor/andning</b>                                                                                   |                       |                                                                                |                                                                           |                                                                                                            |                                                                                                               |
| Risk för nedsatt funktion i<br>andningssystem<br>(10037346)                                             |                       | Stabil, fungerande<br>andning<br>(10041334)                                    |                                                                           |                                                                                                            | Målet uppfyllt<br>Målet ej uppfyllt på grund av                                                               |
|                                                                                                         |                       |                                                                                | <b>Observation/ övervakning</b>                                           |                                                                                                            |                                                                                                               |
|                                                                                                         |                       |                                                                                | Bedöm andning<br>(10036786)                                               | Avvikelse                                                                                                  |                                                                                                               |
| <b>Hjärta/cirkulation</b>                                                                               |                       |                                                                                |                                                                           |                                                                                                            |                                                                                                               |
| Risk för nedsatt funktion i<br>cirkulationssystem<br>Risk för kompartmentsyndrom<br>(10015007+10047136) |                       | Stabil cirkulation<br>God distal<br>genomblödning                              |                                                                           |                                                                                                            | Målet uppfyllt<br>Målet ej uppfyllt på grund av                                                               |
|                                                                                                         |                       |                                                                                | <b>Observation/övervakning</b>                                            |                                                                                                            |                                                                                                               |
|                                                                                                         |                       |                                                                                | Bedöm cirkulation<br>Bedöm distal cirkulation<br>(10050193)<br>(10042856) | Avvikelse                                                                                                  |                                                                                                               |

| <b>Vårdbehov</b><br>Analys, problembeskrivning,<br>omvårdnadsdiagnos anges som standardtext. | <b>Kval.<br/>ind.</b> | <b>Mål</b><br>Anges som standardtext                                            | <b>Åtgärder/Behandling</b><br>Anges som standardtext.     | <b>Resultat eller<br/>Utförd åtgärd</b><br>Kan anges som fasta val, vanligen<br>enval.<br>Ange om Flerval. | <b>Utvärdering</b><br>Kan anges som fasta val på mål.<br>Åtgärder/behandling<br>fritext. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Elimination</b>                                                                           |                       |                                                                                 |                                                           |                                                                                                            |                                                                                          |
| Risk för urinretention<br>Risk för överspänd urinblåsa.<br>(10015007+10034654)               |                       | Fungerande<br>urintömning<br>(10047245)                                         |                                                           |                                                                                                            | Målet uppfyllt<br>Målet ej uppfyllt på grund av                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | <b>Observation/övervakning</b>                            |                                                                                                            |                                                                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | Miktionskontroll enligt<br>kunskapsunderlag.              | Avvikelse                                                                                                  | Har urinkateter                                                                          |
| <b>Hud/Vävnad</b>                                                                            |                       |                                                                                 |                                                           |                                                                                                            |                                                                                          |
| Risk för infektion i kirurgiskt sår<br>(10015133+10019265)                                   |                       | Ingen infektion<br>(10028945)                                                   |                                                           |                                                                                                            | Målet uppfyllt<br>Målet ej uppfyllt på grund av                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | <b>Observation/ övervakning</b>                           |                                                                                                            |                                                                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | Förband.                                                  | Avvikelse                                                                                                  |                                                                                          |
| <b>Aktivitet</b>                                                                             |                       |                                                                                 |                                                           |                                                                                                            |                                                                                          |
| Risk för påverkad<br>motorik/sensorik.                                                       |                       | Skydda handen/armen<br>från skada.<br>Ingen påverkan av<br>motorik och sensorik |                                                           |                                                                                                            | Målet uppfyllt<br>Målet ej uppfyllt på grund av                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | <b>Observation/övervakning</b>                            |                                                                                                            |                                                                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | Lägeskontroll.                                            | Avvikelse                                                                                                  |                                                                                          |
| <b>Smärta</b>                                                                                |                       |                                                                                 |                                                           |                                                                                                            |                                                                                          |
| Risk för akut smärta<br>postoperativt<br>(10015007+10000454+10027242)                        |                       | Smärtskattning 3 eller<br>mindre i vila och max 4-<br>5 i rörelse               |                                                           |                                                                                                            | Målet uppfyllt<br>Målet ej uppfyllt på grund av                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | <b>Observation/övervakning</b>                            |                                                                                                            |                                                                                          |
|                                                                                              |                       |                                                                                 | Bedöm smärta:<br>Smärtskattning enligt VAS.<br>(10026119) | Avvikelse                                                                                                  |                                                                                          |

